

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองจ่ายจริงในการเรียนต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับค่าใช้จ่ายตามความคาดหมายของผู้ปกครองที่ไม่ได้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและบิดามารดา จำนวน 28 คน จำแนกเป็นนักเรียนที่ได้เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 13 คน และนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 15 คน จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองเป็นฐานะดี จำนวน 10 คน ฐานะปานกลาง จำนวน 10 คน และฐานะยากจน 8 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง นำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว สรุปเป็นผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าใช้จ่ายตามความคาดหมายของบิดามารดาที่ไม่ส่งบุตรเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 15,462 บาท สูงกว่าค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาจ่ายจริงในการเรียนต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 8,605 บาท ในอัตราส่วน 1.79 : 1
2. ค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาจ่ายจริงในการเรียนต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงที่สุดคือ ค่าอาหารกลางวันของนักเรียนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 39.15 ของค่าใช้จ่ายที่จ่ายจริงรวมทุกด้าน
3. บิดามารดาที่ไม่ส่งบุตรเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาคาดว่าจะต้องใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนสูงที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25.95 ของค่าใช้จ่ายตามความคาดหมายรวมทุกด้าน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายตามความคาดหมายของบิดามารดาที่ไม่ส่งบุตรเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาสูงกว่าค่าใช้จ่ายที่บิดามารดาจ่ายจริงในการส่งบุตรเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. จากผลการวิจัยพบว่าค่าใช้จ่ายตามความคาดหมายของบิดามารดาที่ไม่ส่งบุตรเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาสูงกว่าค่าใช้จ่ายจริงทุกด้าน ยกเว้นค่าอาหารกลางวัน ค่าใช้จ่ายสูงกว่าค่าใช้จ่ายตามความคาดหมาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าบิดามารดาที่ไม่ได้ส่งบุตรเรียนต่อส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนในชั้นมัธยมศึกษา จึงไม่สามารถประมาณค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียน เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ ได้ถูกต้องและใกล้เคียงกับความเป็นจริง และยังไม่ทราบรายละเอียดอื่น ๆ ในการใช้จ่ายหากได้เรียนในโรงเรียน เช่น ค่าวัสดุทำงานศิลปะ ค่าลิ ฟู่กัน ค่ากระดาษเขียนรายงาน เป็นต้น สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ค่าใช้จ่ายตามความคาดหมายสูงกว่าค่าใช้จ่ายจริง อาจเป็นเพราะว่าบิดามารดาที่ไม่ส่งบุตรเรียนต่อเหล่านี้ คิดว่าค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อคงจะต้องสูงมาก เพราะบุตรที่เรียนต่อต้องเดินทางไปเรียนไกลจากบ้านพัก ด้วยเหตุนี้จึงคาดหมายค่าใช้จ่ายสูงขึ้น อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าบิดามารดาเหล่านี้คิดว่า หากตนส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนแล้ว จะเป็นภาระทางการเงินที่สูงขึ้นมาก เมื่อเรียนต่อไปก็คงจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ จำเป็นต้องหาเงินมาให้บุตรทุกครั้งที่บุตรขอ และเกรงว่าตนจะหาเงินมาให้บุตรใช้จ่ายไม่ทัน จึงคาดคะเนค่าใช้จ่ายสูง ด้วยสาเหตุดังกล่าวมาแล้วอาจมีผลทำให้บิดามารดาเหล่านี้ไม่ส่งบุตรเรียนต่อก็เป็นได้

เมื่อพิจารณาถึงค่าอาหารกลางวัน ซึ่งค่าใช้จ่ายตามความคาดหมายต่ำกว่าค่าใช้จ่ายจริง พบว่า บิดามารดาที่ไม่ได้ส่งบุตรเรียนต่อนี้ มีบุตรอยู่ที่บ้านโดยมีอาหารทุกมื้อเป็นภาระของบิดามารดาจัดหาโดยตรง ดังนั้นบุตรจึงไม่ต้องจ่ายเงินซื้อหา บุตรจะขอเงินบิดามารดาซื้อเฉพาะอาหารที่ไม่มีมีในบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขนมหวาน แต่อาหารหลักในแต่ละมื้อของครอบครัวบิดามารดาเป็นผู้จัดหา บิดามารดาเหล่านี้ไม่เคยคิดถึงต้นทุนในการจัดหาอาหารให้สมาชิกในครอบครัว ค่าอาหารกลางวันตามความคาดหมายจึงต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะไม่เคยนึกถึงค่าใช้จ่ายส่วนนี้เลย

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุการไม่ส่งบุตรเรียนนั้น ส่วนหนึ่งมาจากความยากจนจนไม่สามารถส่งบุตรเรียนต่อได้ และบิดามารดาในกลุ่มนี้มีบุตรหลายคน (3-11 คน) หากเลือกส่งบุตรคนใดคนหนึ่งเรียนต่อ ย่อมไม่ยุติธรรมสำหรับบุตรคนอื่น ๆ การจะส่งเรียนต่อทั้งหมดย่อมไม่สามารถทำได้ ดังนั้นจึงตัดภาระโดยการไม่ส่งบุตรเรียนต่อ ให้บุตรออกมาช่วยงาน ซึ่งการทำงานของเด็ก เมื่อคิดเป็นตัวเงินแล้วปีหนึ่ง ๆ โดยประมาณแล้วไม่เกิน 3,500 บาท เมื่อเปรียบกับรายได้ของครอบครัวแล้วน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่มีฐานะที่จะส่งบุตรเรียนได้ โดยไม่กระทบกระเทือนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเลยในกลุ่มที่มีฐานะดีและปานกลาง เพราะค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อของบุตรเพียงร้อยละ 0.45 และ 13.13 ของรายได้ทั้งปี

3. เมื่อพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายจริงที่บิดามารดานักเรียนจ่ายเพื่อการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา คือ ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ สมุดและเครื่องเขียนนั้นมีเพียงร้อยละ 21 ของค่าใช้จ่ายรวมทุกด้าน ที่เหลือนอกนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันทั้งสิ้น ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ถึงแม้ว่าบิดามารดาไม่ส่งบุตรเรียนต่อก็จำเป็นต้องจ่ายอยู่แล้ว ดังนั้นการส่งบุตรให้เรียนต่อ 1 คนนั้นจึงไม่นับว่าเป็นภาระหนักของบิดามารดาเลย เพราะค่าใช้จ่ายในการส่งบุตร 1 คนให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาหากคิดเฉพาะค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรง คือ ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ เครื่องเขียนและอุปกรณ์การเรียนนั้น มีค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 1 ของรายได้ครอบครัว ซึ่งนับว่าน้อยมาก หากบิดามารดามีบุตรเรียนหลายคนจึงจะเป็นการเพิ่มภาระ ข้อค้นพบนี้ สอดคล้องกับข้อค้นพบของกระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 54 - 56) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีต่อคุณภาพการศึกษาประชาชน พบว่าผู้ปกครองจ่ายเงินเพื่อศึกษาของลูกทุกด้านร้อยละ 3.4 - 5.3 ของรายจ่ายของครอบครัว

บิดามารดาที่ส่งบุตรเรียนต่อส่วนใหญ่ นั้นหวังให้บุตรที่เรียนต่อประกอบอาชีพรับราชการ ซึ่งเป็นอาชีพที่บิดามารดาคิดว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงทั้ง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ไม่มีบิดามารดาที่รับราชการเลย เห็นได้ว่า บิดามารดาเหล่านี้ยังยึดติดค่านิยมเก่า ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพรับราชการ เห็นว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพมีเกียรติ เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวัญใจ ผ่องจันทร์ (2513 : 71 - 72) และกระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 21 - 38) ซึ่งพบว่าบิดามารดาที่เป็นเกษตรกรต้องการให้บุตรรับราชการให้มากที่สุด เพราะจะได้มีเกียรติและการเลื่อนฐานะทางสังคมของตนและครอบครัว โดยให้บุตรได้รับการศึกษาเพื่อรับราชการเป็น " เจ้าคน นายคน " ทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันอาชีพรับราชการนั้นเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ

ผลการวิจัยครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าบิดามารดาทั้งฐานะทางเศรษฐกิจดีและปานกลาง เป็นผู้กำหนดว่าจะส่งบุตรเรียนต่อหรือไม่ หากบิดามารดาต้องการให้บุตรเรียนต่อแล้ว ปัจจัยอื่น ๆ ก็แทบจะไม่มีผลต่อโอกาสทางการศึกษาต่อของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นลูกคนโตหรือคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นหญิงหรือชาย ไม่ว่าจะผลการเรียนจะดีหรือไม่ บิดามารดาเหล่านี้ เมื่อตั้งใจให้บุตรเรียนต่อแล้วก็ไม่ได้อำนาจเงินทองตอบแทน จะเห็นได้จากการที่หวังให้บุตรรับราชการทั้ง ๆ ที่ทราบว่าอาชีพรับราชการมีรายได้น้อยและไม่อาจร่ำรวยได้ การเรียนเป็นค่านิยมของสังคมไทยเราและถ้าบิดามารดาต้องการให้บุตรเรียนต่อแล้วปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย บิดามารดาจะพยายามหาจากแหล่งอื่น ๆ จนได้

4. สาเหตุการไม่ได้เรียนต่อของนักเรียน บิดามารดาให้เหตุผลเบื้องต้นที่ไม่ส่งบุตรเรียนต่อมีสาเหตุมาจากความยากจนทั้งสิ้น หากพิจารณาถึงระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแต่ละกลุ่มแล้ว จะพบว่าความยากจนเป็นสาเหตุหลักของกลุ่มบิดามารดาที่มีรายได้น้อย เมื่อกลับมาพิจารณาถึงสถานภาพและภูมิหลังของบิดามารดากลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน พบว่า บิดามารดาเหล่านี้มีบุตรมาก (3 - 11 คน) ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ไม่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทันสมัยช่วยในการประกอบอาชีพขาดโครงการวางแผนในการประกอบอาชีพและการใช้จ่ายเงินในครอบครัว บางรายมีนิสัยส่วนตัวที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บออมทรัพย์ เช่น เล่นการพนัน ดื่มเหล้า เที่ยวกลางคืน ทำให้ไม่มีเงินเหลือพอที่จะมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว ส่งผลโดยตรงไปถึงการศึกษาของบุตร เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่เน้นการพัฒนาในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม จริยธรรมและความสามารถของร่างกายในระดับสูง ในขณะที่ครอบครัวยังอยู่ในสถานะของความขาดแคลนเช่นนี้ บิดามารดาข่มต้องดิ้นรนเพื่อปัจจัยพื้นฐานและความอยู่รอดของชีวิตมากกว่า ถึงแม้ว่าบิดามารดาจะเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของการศึกษาเพียงใด ก็ไม่อยู่ในวิสัยที่จะส่งบุตรเรียนต่อได้จากสถานครอบครัวดังกล่าวทำให้บุตรในครอบครัวขาดโอกาสทางการศึกษา และหากอยู่ในสังคม สิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาแล้ว คุณภาพชีวิตของบุคคลเหล่านี้ย่อมไม่สามารถพัฒนาขึ้นได้เลย

ส่วนบิดามารดานักเรียนที่ไม่ส่งบุตรเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางนั้น ให้เหตุผลของการไม่ส่งบุตรเรียนต่อจากความยากจนเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพและภูมิหลังอย่างลึกซึ้ง จะพบว่า มีสาเหตุมาจากความต้องการใช้แรงงานของเด็กเป็นหลัก และการไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาเป็นเหตุผลรอง บิดามารดากลุ่มนี้มีรายได้เพียงพอที่สามารถส่งบุตรเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาได้ แต่ถ้าหากว่าส่งบุตรเข้าเรียนในโรงเรียนแล้ว จะมีผลกระทบทางเศรษฐกิจของครอบครัว เช่น จะต้องจ้างลูกจ้างเพิ่มขึ้นในการเลี้ยงสัตว์ บิดาหรือมารดาไม่มีโอกาสไปทำงาน เพราะต้องอยู่เฝ้าทรัพย์สิน เป็นต้น ดังนั้นบิดามารดาของนักเรียนกลุ่มนี้จึงต้องตัดสินใจไม่ส่งบุตรเรียนต่อ เพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัวให้คงอยู่ นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อซึ่งมีบิดามารดาฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลางนี้ นับว่ายังมีโอกาสในการศึกษาต่อหากบิดามารดาได้รับการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ นักเรียนอาจจะมีโอกาสศึกษาในโรงเรียนที่ให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือรับการฝึกฝนอาชีพตามโรงเรียนหรือหน่วยงานของรัฐและเอกชน

ส่วนบิดามารดาที่ไม่ส่งบุตรเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดีนั้นให้เหตุผลในการไม่ส่งบุตรเรียนต่อจากความยากจนเช่นกัน แต่หากพิจารณาถึงสภาพและภูมิหลังของบิดามารดากลุ่มนี้ พบว่าสาเหตุหลักในการไม่ส่งบุตรเรียนต่อนั้นมาจากการไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ความต้องการใช้แรงงานเด็กเป็นสาเหตุรอง ด้วยเหตุที่บิดามารดากลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีทรัพย์สินมาก มีรายได้สูง จึงไม่ยอมรับรู้คุณค่าใด ๆ ของการศึกษา เห็นว่าเป็นการเสียเวลาและสิ้นเปลือง ทั้ง ๆ ที่ค่าใช้จ่ายในการให้การศึกษาชั้นสูงแก่บุตรและการที่บุตรไม่ได้ช่วยงานในครอบครัว ไม่มีผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว บิดามารดากลุ่มนี้เห็นการศึกษาเป็นการเสียเวลาและสิ้นเปลือง ไม่เห็นประโยชน์อันจะได้รับจากการศึกษา เพราะการศึกษาไม่อาจให้ประโยชน์เป็นเงินทองได้ บิดามารดาเหล่านี้จึงคิดว่าการลงทุนทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ขาดทุน จากพื้นฐานทางการศึกษาเดิมและสภาพแวดล้อมทำให้บิดามารดาของนักเรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถมองภาพอนาคตของการศึกษา เพื่อพัฒนาชีวิตออกได้ ไม่สามารถคิดหาเหตุผลของการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของตนและครอบครัวได้ ไม่ทราบว่าการศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเพิ่มรายได้ในครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น บิดามารดากลุ่มนี้มีความคิดที่ถูกปลุกฝังจากผู้ใหญ่ในครอบครัวและสังคมมาว่า ตนไม่ต้องส่งบุตรเรียนต่อก็สามารถเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตใหญ่ในสังคมได้อย่างดีและมีเกียรติ มีมรดกเพียงพอที่จะเป็นทุนให้แก่บุตรไปดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ความคิดเหล่านี้ฝังแน่นจนยากที่จะถอดถอน จึงนับว่านักเรียนกลุ่มนี้ขาดโอกาสทางการศึกษาสูง หากนักเรียนกลุ่มนี้ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้นโดยไม่มีปัจจัยแทรกซ้อนอื่นทำให้การเรียนล้มเหลวกลางคัน ย่อมจะเป็นผู้ที่สามารถเรียนได้สูงกว่านักเรียนกลุ่มอื่นและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในที่สุด

5. ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและมีความลำบากในการเก็บข้อมูลที่เชื่อถือและเป็นความจริง เนื่องจากเป็นการถามข้อมูลเกี่ยวกับความจำเริญแต่ค่าใช้จ่ายบางอย่างจะมีหลักฐานในการใช้จ่ายจริงจากใบเสร็จรับเงินก็ตาม น้อยคนนักที่จะบันทึกหรือเก็บหลักฐานการใช้จ่ายจริง ๆ ที่เกิดขึ้น ข้อมูลที่เกิดจากความจำจึงย่อมมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงบ้าง

ในการวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายควรจะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย เฉพาะเจาะจงและเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกอย่างละเอียดเป็นรายเดือนและติดตามจนครบรอบปีการศึกษา

(Education Cycle)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ได้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์นั้นต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมในการที่จะทำให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนที่มีอาชีพเกษตรกร รับจ้าง และระดับการศึกษาต่ำ ได้ทราบถึงข้อมูลเชิงประจักษ์ของค่าใช้จ่ายในการเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นค่าใช้จ่ายจริงในการเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีประมาณร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายที่นักเรียนต้องจ่ายเป็นประจำ ถึงแม้ว่านักเรียนไม่เรียนต่อ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ก็เกิดขึ้นอยู่แล้ว
2. การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนั้น ควรได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายในส่วนอื่นนอกจากค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมของทางราชการด้วย เพราะค่าใช้จ่ายจริงในการเรียนต่อของนักเรียนนั้น เป็นค่าเล่าเรียนเพียงร้อยละ 11 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ดังนั้น หากให้ทุนการศึกษาเฉพาะค่าเล่าเรียน นักเรียนอาจมีค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอที่จะศึกษาต่อได้
3. ควรได้มีการศึกษาวิจัยในท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงความคิด ทักษะคิด ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อและควรวางแผนเก็บข้อมูลเป็นระยะสม่ำเสมอตลอดปี เพื่อได้ค่าใช้จ่ายที่ถูกต้องที่สุด
4. หากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องการขยายโอกาสทางการศึกษาและเพิ่มอัตราการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง เช่น ชุดกีฬา รองเท้า ควรมีแบบเรียนให้นักเรียนยืมเรียน เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา โดยวิธีเก็บข้อมูลอย่างละเอียดเป็นรายเดือนจนกระทั่งครบรอบปีการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องที่สุด